

Carlos M. Piosos III

Corpus

Mga Pangkaraniwang Lungkot

Marahil ito na ang aking huling liham.
Pagkatapos mo itong mabasa,
mangyari lamang na ito'y lamukusi't bilutin
at saka ilublob sa lalim ng ilog
nang ito'y matunaw, magsatubig at umagos.

Bukod sa pangalan, lagda at lunan,
kalakip ng sulat na ito ang lahat ng aking mga pangkaraniwang lungkot:
lukot-lukot na ulap, isang itim na balahibo ng uwak,
isang pinggang may pingas sa labi, larawan ng matandang simbahan,
tatlong itinuping bulaklak, at isang pares ng natuyong pakpak ng paruparo.
Ito na lamang ang naiwan,
at ang lahat ng ito'y ipinaubaya ko na sa iyo.

Ganito marahil isinulat ng mga pantas ang kasaysayan.
Nagsisimula muna sa *mahal kong* patlang, bubuntonghininga,
at susundan ng *maligayang pagbati*, pangungumusta
at pag-uusisa sa kasalukuyang kalagayan,
bago maghalungkat ng nawaglit na kasulatang nadaganan
sa ilalim ng punda ng kama, o di kaya'y tantiyahin
sa panginurin ang mga posibilidad ng mga nagbabagang balita.

At kahit hindi hinihingi ng mambabasa, babalik silang lahat sa kanilang silid upang magsulat, sa kani-kanilang sarili bilang sentro de grabedad ng lahat, katulad na lamang nito: *Ako?* Maayos naman ako. Kahit na sa kalaliman ng gabi, gabi-gabi, ay dinadalaw ako ng matinding sikat ng liwanag at isang mabangis na anghel sa tatlong pangalan: Labis-Labis na Alindog, Labis-Labis na Pusok, Labis-Labis na Libog.

Nililimas niya ang lahat ng kanyang mahawakan, mula sa aking antok, pawis, panis na laway, tsinelas at saplot, maging ang aking alaala at bungang-tulog ay sapilitan niyang kinukumpiska't isinasalin sa wikang tanging mga kuliglig lamang at gagamba ang nakapapangusap.

Hindi lamang iyon. Humihingi ako sa iyo ng paumanhin, konting panahon at pasensiya. Ipagdamot mo ang ilan ko pang balita. Nais kong banggitin na ang aking mga kasama'y naglaho nang lahat, nilamon ng hamog at usok. Na binubura ng takot, gutom at tutok ng baril ang buong lungsod. Na naulol ang historyador sa pagbibilang ng mga lumulutang na katawan. Na nagnanaknak na langib ang siyudad sa katanghaliang-tapat. Na umaalingasaw ang lamang-loob ng sementeryo kapag bilog ang buwan. Na kailangan kong maligo bago matulog upang maalís ang libag, langis at lumot ng maghapo't magdamag sa aking balat.

Higit sa lahat, nais kong sabihin na ako'y hindi makatulog sa labis na pag-aalala. Ngunit hindi ko matandaan ang sanhi ng aking mga pagkabalisa. Kaya naiwan akong mulagat at nilalagnat sa madaling-araw hawak-hawak itong sulat at ang hungkag kong pagkapuyat.

Iyon laman naman at *nawa'y nasa mabuti kang kalagayan.* Nawa'y naramdaman mo ang nakapapasong halik na nagtikom sa sobrang ito, bago *mamaalam,*

Bago ang *nagmamahal o lubos na gumagalang,*

Bago matapos ang lahat sa iisang pangalan.

Ang Pagitan

I.

Ganito iyon: Kung makikinig ka nang mabuti, mauulinigan mo ang aking alingawngaw na parang hanging umuwi sa kabilang pampang, hampas ng tubig sa malalaking bato, o tinig na humihingi ng saklolo mula sa pinakailalim ng bangin.

Kapag inilapit mo pa ang iyong tainga, baka marinig mo ang paggaralgal ng aking boses na parang hinahalang inumin sa loob ng pitsel, nanlalagkit sa gasgas ng pagkaaligamgam at duro ng mapaglarong dilang-kutsara.

Kapag lumapit ka pa, *sige, halika lumapit ka pa,* mawawala ang tunog, garalgal, gasgas at sagasa ng mga salita mula sa aking bibig patungo sa iyong tainga. Sapagkat mahalikan kita at saka mo pakinggan ang mga sinusukat mong akala.

II.

Ganito iyon: kung lalayo ka ng tatlong hakbang mula sa aking kinauupuan, magkakaroon ng mesa at puting-puting mantel at sabihin na nating may mataas na kandila sa pagitan natin. Sinisigurado ko na hindi kita papasuin.

Kung lalayo ka pa ng sampung hakbang maaapakan mo ang basag na pinggan sa sahi ngunit tulad ng maraming lumang pelikula, wala kang maririnig na tunog ng pagkawasak, kahit ang iyong hiyaw sa hapdi sa sugat ay magiging mga salitang sinakmal ng saknong sa ilalim ng eksena: *Sumigaw ang Lalaki.*

Kung lalayo ka pa ng limampung dipa, nasa labas ka na ng bahay na pinanglaw ng dilaw na dilaw na ilaw, iisipin mo kung tama bang pitasin pa ang rosas sa hardin ngunit magdadalawang-isip ka, katulad ng maraming pagdadalawang-isip, kung tutuloy ka pa bang pumasok, sapagkat patay ang ilaw, dilaw na dilaw at napakadilim ng bahay.

Kung lalayo ka ng isandaang hakbang
nakaupo ka na sa loob ng bus, sa iyong kanan
ay ang bintana: ang kalsada, ang lungsod, ang gabi,
ang mga tala at pagkaantala. Sa iyong harap, isang pagod na konduktor,
ipinamasaheng pagkakataon at isinukling pagkaligta.

Kung lalayo ka pa ng ilang kilometro, isang milya,
Tutunog ang katabi mong telepono sa loob ng opisina,
at sa ganito kalayong distansiya, ibubulong ko kung
natatandaan mo pa ba ang pangalan ko?

Ang Makata

Ngayong tag-araw
natuto tayong magmahal
sa mga bagay na simple, musmos
at pangkaraniwan na sa pangkaraniwan.

Tulad ng pagtunaw sa dilim ng ating mga katawan.
(mula solido patungong anino)

Tulad ng paglambong ng lambot ng hamog sa parang.
(at ang unang pag-usal ng pag-ibig sa tunog ng pangalan)

Tulad ng pagtalunton ng konstelasyong Orion
sa madilim na bubong na maabot lamang
ng pagtingala't pagbibilang ng kisap ng matang-langit.
(mga bituin sa yerong binutas ng sanlaksang titig)

Ngayong tag-araw
ang unang pagtuklas
sa pagbalikwas ng mga batas
ng pangkaraniwan na sa pangkaraniwan.

Ang unang paggagap sa mga simbolo't sagisag,
na hindi maangkin ng anumang salita,
na hindi mapapangalanan ng anumang kataga,

Kung saan mananatiling nasa dulo ng umid
na dila ang unang linya ng tula,

at sa pagitan ng saglit
ng buntonghininga at halik
at bugso ng mga subersibong mata,
ang lahat ay nagiging makata
ng mumunti't pangkaraniwang daigdig.

Ngayong tag-araw,
naiwan ko ang kalahati ng tula
at ang titulo ng akda
sa iyong bibig.

Ganap

Ang mga susunod na tagpo
ay maaari lamang makita
sa iyong pagpikit.
Ganito, ipagpalagay mong
may isang labing tikom
na lumulutang sa isang basong tubig.

Tunghayan ang himala
sa pagbuka ng mahiwagang bibig.
Tingnan ang garalgal ng lalamunan
mula sa ilalim ng lagayan,
ang piyok ng rabaw sa bawat kilapsaw,
ang lunok ng ngalangalang lumalangoy sa laway.
Masdan kung paano pinagkakasiya
ang lahat ng iyong hiling sa isang baso:
isang bibig sa isang dangkal na likido —
hindi umaapaw at hindi napupuno.

Ilublob mo ang iyong daliri sa tubig
at haluin ang timpla ng panaginip.
Haluin nang haluin hanggang magbuhol ang dila
sa sarili nitong bibig, hanggang malunod ang labi
sa sarili nitong halik.

Ipagpalagay mong
may isang basong tubig sa iyong harapan:
isang bibig na lumulutang,
isang pares ng labi,
dila, ngipin, gilagid,
ngalangala at lalamunan.

Ipagpalagay mong
maaaring maangkin sa pag-inom
ang isang tinig —
umaalingawngaw paulit-ulit:
*pag-ibig, pag-ibig, pag-ibig.*¹

¹ Ang huling linya ng tula: *pag-ibig, pag-ibig, pag-ibig*, ay mula sa huling linya ng tula ni Romulo Baquiran na "Tatlong Hiling" sa aklat na *Onyx*

Mga Tala sa Balarila

Paano nahahawakan ng mga labi ng lapi ang mga bagay na kaydulas sa kamay?
Paano nahuhuli ang diwa ng pandiwa, anong galaw? anong pagkilos? anong
pag-abot?

Paano inangkin ang Ngalan sa isang pangalan, paano ito naisilang, naipakilala
nang may buong kasiguraduhan, tawagin at amuin, tawagin at palapitin,
tawagin at pasunurin?

At paano ito isinawalang-bahala, paano ginawang anonimo't nawalan ng
mukha-katauhan-kaluluwa at ibinura ng mga kawalang-katiyakan, ng mga
bagay na panandalian, ng mga kinaligtaan at sa halip na malirip at maalalala sa
isang tabi sa isang silid sa isang gunita, ay ipinanghalip ng palayaw ng mga
pangkaraniwang *pangngalan*?

*

Bakit kaydami ng salitang Ito, ang Ito at ang mga Ito,
upang buong katiyakang ipanduro sa mga bagay na hindi naman sigurado,
may bigat ang iyong bigkas na tila ba'y ika'y tiyak na tiyak.
At tatantiyahin ko ang mga Ito't ito
Bilang ang aking Lahat: absoluto at ganap.
Uulit-ulitin ko ang mga salitang *ito* hindi dahil ito
Lamang ang mayroon ako, ngunit sa kayamanan
Ng mga pantig at sa karukhaan ng mga pintig
Itinatatak ko sa iyong isip ang kalabisan ng titik,
Ang lubhang kalabisan ng pag-uulit-ulit.

*

Bakit kaylapit ng salitang *halika* sa *halik*?
Ngunit bakit sa tuwing ikaw ay tatawagin ko
Sa aking tabi, *halika sa aking tabi*,
Sapagkat nanginginig ang kama sa titig ng gabi,
Halika, sapagkat nais kong sabihin ang halika
Nang paulit-ulit, halika, halika, hayaang mapuno
Ng halika itong madilim na silid
Sasagot ka ng katahimikang bitbit ang buong daigdig
At tila isang uniberso ang pagitan ng ating mga bibig.

Otro Genesis

Tinatawagan ng pansin ang lahat ng nakapag-iwan
ng anumang gamit sa loob ng silid na ito.
Tinatawagan ang lahat
sapagkat sinasabi ko na sa inyo
na wala na kayong babalikan pa.

Nilamon na ng nakaraang panahon
ang lahat ng dahilan
upang kayo ay lumingon,
kahit man lang tantiyahin kung hanggang saan
na kayo naliyo't nakalayo
mula sa silid na ito.

Sapagkat ang lahat-lahat
ay binalot na ng iba't ibang anyo ng alat:
*dinildil na asin, tinunaw na kandila, nanigas na luha, sinalikop na butlig ng
pawis, mumo ng kaning panis*
Pati ang mga baluti't balat ng mga nangahas
pang isalba ang kakarampot nilang natitira –
*ilang kasulata't dokumento, manuskrito ng tula, matatandang aklat, damit,
retrato, rekwerdo, panaginip, alagang aso.*
Sinaklot na silang lahat at saka ibinilad
sa tanghaling-tapat upang makita
kung paano lapnusin ng tag-araw
ang bawat isang talipandas sa alaala.

Ito lamang ang tiyak
naglaho na ang lahat-lahat,
mismong ang silid na ito ay mawawala
ilang saglit pa.

Huwag kayong lilingon
Sapagkat hindi ito maglalaho ayon sa inaasahan:
pagbubukbok ng inanay na dingding,
paghila ng grabedad sa mga agiw,
kasabay ng pinagsabitan nitong butas-
butas na kisame at pagguho ng lahat
sa pagsabog ng alabok. Hindi.

Maglalaho ito na parang wala

na ito sa simula pa lamang,
tulad ng dati o wala lang talaga
ayon sa nakasanayan,
hindi inalala, hindi rin kinaligta,
at hindi mag-iiwan ng bakas,
kahit ako,
ay dadalhin ng Sandali,
isang malakas na bigwas ng hangin,
at mawawalang parang bula.

Hindi nagpaalala, at hindi nagpakaligta.

Limang Batas sa Pagbabantas

*Rules 3, 4, 5 and 6 cover the most important principle that govern punctuation.
They should be so thoroughly mastered that their application becomes second nature.
– William Strunk and E.B. White, The Elements of Style*

•

Eklipse'ng katapusan
Sa sulok ng lagdaan
May signos ng paalam
Ang paglulon ng buwan

/

Ang 'sang pitik, 'sang pilik,
'Pag tumapik sa isip
Hitik ng alumpihit
Ang susugat na impit

( )

Ika'y isang panaklong
Na sa labi'y nagtikom
Kay'lan natin pupun'an
Ng salita ang patlang

?

Nakasabit sa kawit
Ang iyong bawat tinig
Sa dulo'y nakasipit –
Ako ay nanliliit

!

Himlayang paimbulog
Ako'yarang na bubog
Ang kidlat ng 'yong dulong
'Sang tarak sa 'king pusod